

ZYHDI MORAVA

BIBLIOTEKA

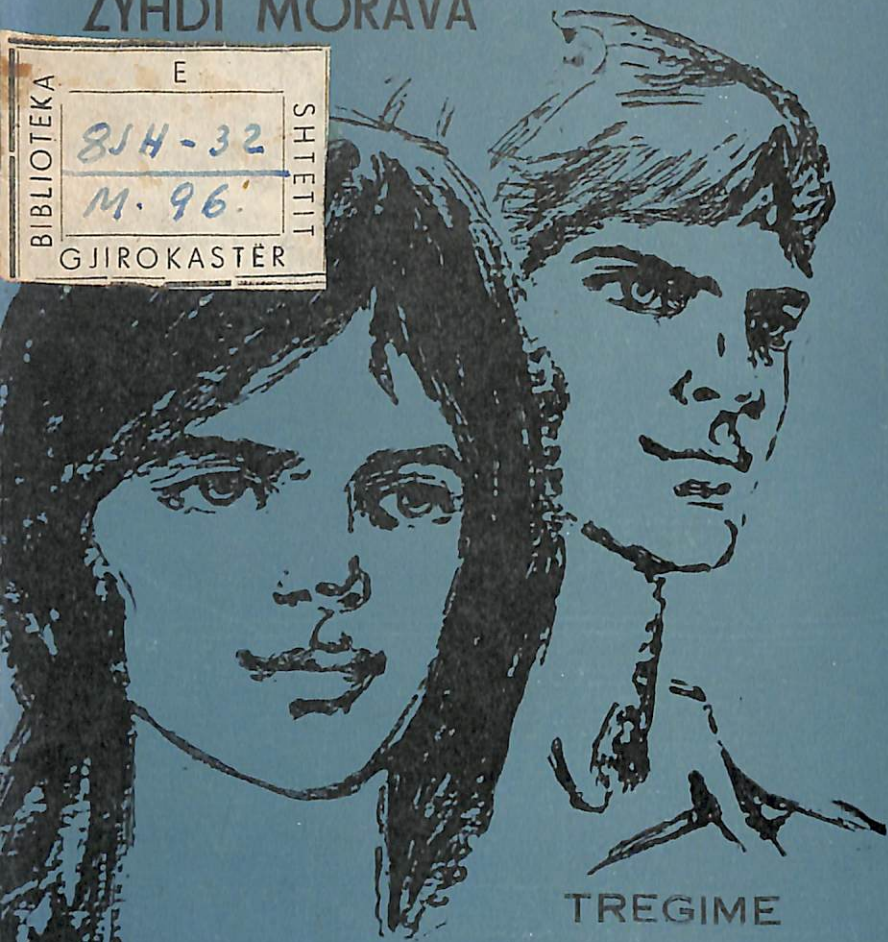
E

8JH-32

M. 96

SHTETIT

GJIROKASTËR

TREGIME

nëpër rrugë

891.983-32

11-96

ZYHDI MORAVA

5

NËPËR RRUGË...

(Tregime dhe novelë)

~~53868~~

2742

LIBRARIJA E SHTETIT
SHKURTARIT

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

BABAI

Po vinte mbrëmja. Ajri ishte i lagur dhe gjetet e zverdhura dridheshin nëpër degë nga era e lehtë e vjeshtës. Drita humbiste ngadalë e mbrëmja po zbriste e errët. Qëndroja në dritare e prisja babanë.

Ai ishte shofer. Maqinën e kishte të vjetër, por e mbante mirë. Kur babai ndalonte përpara shtëpisë, të gjithë fëmijët e rrugës hipnin mbi karroceri. Unë qëndroja mbi timon, e tundja atë sa majtas djathtas, siç bënte babai, dhe më dukej vetja më i madh se moshatarët e tjerë, që luanin mbi karroceri.

Mbrëmjeve, sapo vinte koha që babai kthehej, ndërprisja çdo lojë, shkoja në dritare e shikoja rrugën nga vinte maqina. Prisja në heshtje. E kur shquaja dritat si dy sy të kuq e të fortë, dilja me vrap nga shtëpia dhe vrapoja drejt maqinës, që afrohej. Babai e ndalonte, më merrte në krahë, më puthte e unë dihasja si një zog i gëzuar që më në fund sheh prindin tek kthehet në fole. Hyja në kabinë e, ndërsa maqina ecte, unë mbyllja sytë, tu-

litesha në qoshe dhe më dukej sikur fluturoja. Babai qeshte, më shpupuriste flokët e zez, të butë me dorën e tij të madhe e më thoshte: «Shoferi nuk duhet të jetë gjumash. Nuk bëhesh shofer duke fjetur». Por unë s'flisja. Qëndroja ashtu me sy mbyllur, ëndërroja dhe ndjeja kënaqësi.

Po ndodhte që babai kthehej edhe më shpejt e kur shkoja në shtëpi më thoshte:

— A, sonte u vonove, Ylli.

— Nesër do të dal më shpejt — i thosha unë.

Në qytetin tonë kishte edhe maqina të tjera, por unë e dalloja zhurmën e maqinës së babait që nga larg, ashtu si dallojmë, midis shumë zërash, një zë të njohur e të dashur.

Por, një mbrëmje, babai s'po dukej.

Kishte raste që vinte në mesnatë. E unë me sy të përgjumur shikoja se shpesh nuk ishte vetëm. Me babanë vinin burra të armatosur, herë një, herë dy e nganjëherë edhe tre. Nuk e di, por ata burra me pushkë më dukeshin njerëz të mirë. Mos vallë prapë babai po vonohej edhe do të vinte me ata burrat me pushkë?

Qëndroja në dritare me sytë të mbërthyer nga rruga. Padurimi sa vinte më shtoej. Nëna përgatiste darkën e herë mbas here edhe ajo pyeste:

— E, duket gjë?

— Jo, — përgjigjesha unë.

Jashtë u err fare. Nëna ndezi llambën me vajguri. Era u bë më e fortë. Unë s'luaja nga dritarja. Më dukej sikur shihja në mes të errësirës dritat e maqinës si dy diej të vegjël e doja të rendja me këmbët zbathur, por më kot.

Natë, Dëgjohej zhurma e erës që ulërinte në

strehët e shtëpisë. Nëna më tha të haja bukë. Po unë s'lëviza nga vendi. Nëna ma solli aty tasin me fasule, e, ndërsa unë përtypesha, ajo i nguli sytë e merakosur në errësirë.

«Ç'u bë ky burrë?» thoshte nëna me vete. Ajo ishte ulur pranë meje e hante ngadalë. «Kanë ardhur kohë të këqia. Ç'nuk pret njeriu nga këta qen që na kanë zaptuar vendin!»

«Jo, babait tim s'mund t'i ndodhë asgjë. Ai është i fortë, i madh» mendoja unë.

Qetësi. Dëgjohej era, që frynte jashtë, dhe zhurma e lugëve në tasin prej balte.

— Do më? — pyeti nëna kur mbarova.

— Jo — thashë unë, — lërja babait.

— Ka dhe për babanë — u përgjegj ajo e deshi të më hidhte fasule të tjera, po unë s'hëngra më.

« Pse u vonua babai? Pse nuk duken gjëkund dritat e maqinës?» pyesja veten.

Nëna lante enët e herë-herë psherëtinte me merak. Unë vështroja nëpër natë dhe mendoja. Nuk di sa ndenja ashtu: por mbaj mend se isha kapitur për gjumë e nëna më mori në krahë, më vendosi në rroba e zuri të më mbulonte.

— Erdhi babai? — e pyeta.

— Tani vjen — tha ajo dhe më rregulloi më mirë në shtresa që të mos mbërdhija natën.

Ndërsa po më tulistë gjumi, një zhurmë monotone erdhi nga jashtë, një zhurmë e ëmbël, nanuritëse. Filloi të binte shi. E mua më dukej sikur drita e llambës zbehej e zbehej, largohej dhe shndë rrohej në diçka të papërcaktuar, më bëhej sikur muret e dhomë ish in lyer me dritë hënë. Po më tulistë gjumi...

Si në ëndërr m'u duk se dëgjova zërin e babait. I hapa pakëz kapakët e rënduar: Po, po, e kisha shumë afër. Qëndronte në këmbë pranë nënës; i gjatë, me kokën gjer në tavan, me leshra të njoma nga shiu.

— Fle Ylli? — pyeti.

— Fle — u përgjegj nëna. — U mpi duke të pritur në dritare. Po ç'u bëre, pse kaq vonë?

Zërat më vinin të qartë. Babai diç fuste në një torbë. Ai erdhi pranë meje e, duke menduar se po flija, më puthi në faqe e dëgjova fjalët: «Xhan i babait!» Qepallat i ndeja plumb të rënda, po biseda, që u zhvillua, s'më la të ëndërroja.

— Ku do vesh me këtë torbë? — e pyeti nëna.
— Bjerë e fli. Ka shkuar mesnata.

— Dëgjo këtu, grua, — i tha babai. Ai iu afrua, e zuri nga supet dhe e pa në sy. Sytë e babait shkëlqenin në dritën e llambës. — Më kanë diktuar. Në qytet s'mund të rri më.

... I tultur në rroba, me sy gjysmë të mbyllur, i vështroja ata të dy. Babai me dorën e madhe përkëdheli flokët e nënës ashtu si pat përkëdhelur shpesh të mitë, pastaj e puthi dhe e shtrëngoi në gjoks.

— Po tani ç'do bësh? — dëgjova nënën.

— Do vete partizan. Prandaj e mora këtë torbë me pak gjëra për udhë.

Nëna s'foli më. Ndenjën dhe pak ashtu të përqafuar, pastaj babai u përkul mbi mua, më shkoi atë dorë të madhe mbi ballë e më puthi me ngrohtësi në sytë gjysmë të mbyllur, e unë përsëri dëgjova: «Xhan i babait!» U ngrit, më mbuloi më mi-

rë, i hodhi nënës dorën mbi sup e që të dy dolën jashtë. Ahere s'kuptoja shumë gjëra. Unë kisha dëgjuar se partizanët qenë njerëz të mirë dhe trima, pra edhe babai ishte i mirë dhe trim.

Dera u hap e nëna hyri së bashku me erën. Ajo e mbylli mirë e u shtri të flinte pranë meje. Jashtë binte shi. Nëpër shi udhëtonte babai. Humba në gjumë. Dhe në ëndërr pashë babanë me pushkë, hipur mbi kalë, të vraponte në një luadh të madh e të gjelbër plot lule të kuqe, të verdha, të kaltra. Babai kishte një yll në ballë.

LUMTËRIA

Tej në horizont dielli humbi reve që muarën ngjyrën e kuqërreme. Një grumbull vajzash lanë punën e u nisën drejt sektorit, ku kishin shtëpitë.

Frynte një fllad i lehtë. Përreth po binte mbrëmja. Matanë xhadesë, treni mbi udhën e hekurt rrëshqiste. Shoqet qenë larguar mjaft. Ajo doli nga vreshta dhe zuri të ecte brinjë një are të mbjellë me jonxhë. Toka lëshonte një erë të këndshme. Vajza mori frymë thellë, pastaj psherëtiu me kënaqësi. Kaloi një hendek dhe doli në xhade. Maqinat shkonin lart e poshtë me zhurmë. Ajo ecte e vështronte nga Tirana, ku filluan të ndizeshin dritat si xixëllonja.

Një bori, që vinte nga mbrapa, s'pushonte. Ajo bëri nga kanali, si për të hapur udhë, po boria ulërinte akoma. Mbas pak rrotat u ndalën me zhurmë pranë këmbëve të saj. Ajo ktheu kokën e vrenjtur, por u çel menjëherë, kur pa në dritaren e kabinës të zëtorit fytyrën e Yllit.

— E, a u lodhe sot? — e pyeti ajo mbas pak.

—Klasa punëtore nuk lodhet kurrë — iu për-

gjegj ai me shaka. — Ne njerëzit e grasos jemi të fortë. Eja, do të vish?

Ajo donte të hipte në rimorkio.

— Këtu, këtu, në kabinë — tha ai.

Vajza u ul pranë tij dhe zetori u nis me uturimë. Në fillim udhëtuan pa folur. Lumtëria shikonte nëpërmjet xhamit ata që ktheheshin nga puna e dëgjonte zhurmën e motorit.

— Të pëlqen zanati, Ylli? — e pyeti ajo.

Djali ndezi dritat e u përgjegj pak si me vonesë.

— Të them të drejtën, e dua aq shumë sa çuditëm kur ngryeset dita.

— Po të isha çun, edhe unë do bëhesha shofer...

Ylli ndezi edhe aritën e kabinës. Ai i ra borisë, meqë vajzat që kishin shkuar përpara t'i hapnin rrugën dhe pa fytyrën e vajzës në pasqyrën e varur në kabinë. Pastaj hoqi këmbën nga gazi e pa kthyer kokën, tha:

— Po të kesh vullnet, ti mund të bëhesh zetoriste a shofere. Fakti që je vajzë nuk duhet të t'i ndrydhë dëshirat.

— Me gjithë mend e ke?

— A ke dëshirë? — pyeti ai përsëri.

— Shumë.

— Do të të ndihmoj me gjithë qejf. Ato që di, do të t'i mësoj edhe ty.

Heshtën. Në pasqyrën e kabinës ai vështronte sytë e zez të Lumtërisë, sytë ëndërrimtarë, që shkëlqenin...

Ate mbrëmje ajo nuk shkoi drejt e në shtëpi, por u kthye te përgjegjësi i sektorit Trokiti në derë. E hapi gruaja e përgjegjësit.

— Dua të bëhem traktoriste, — i tha ajo, pasi u përshëndetën.

— Ç'të paska shkrepur kështu, moj Lumto? — tha përgjegjësi dhe qeshi. Atë ditë kishin biseduar përsëri për kursin e ri që do të hapej. Por atij as që i kishte shkuar ndër mend se kandidatja e parë do të ishte një vajzë. Përgjegjësi i sektorit gri-si një fletë e diç shënoi në të. Ai i zgjati asaj let-rën dhe i tha:

— Jepja Vangjelit, përgjegjësit të oficinës. Tani për tani do të punosh në transport që të jesh gjith-një me zetoret. Më vonë do të regjistrohesh në kurs.

Lumtëria ja rrëmbeu letrën nga dora, e falënde-roi e u largua pothuaj me vrap. Portën e shtëpisë e hapi me vrull, aq sa e ëma u tremb.

— Ç'ke kështu që hyn si e marrë? As mirë mbrëma nuk thua. — foli ajo.

Vajza e puthi të ëmën e filloi të luante me gji-thë qejf.

— A e di, nënë? Do bëhem shofere, zetoriste.

— Të lanë mendtë?

— Kjo gjë mori fund, nënë. Ja dhe letra që ma dha përgjegjësi.

— Korba unë! — tha nëna. — Po tek ne nuk ka asnjë vajzë shofere.

— Punë e madhe! — u përgjegj vajza, ndërsa zuri të shtronte tryezën. — Do të hamë darkë, nënë?

— Po ti je vajzë, moj e zezë. Kush do të të marrë ty, po të bredhësh me traktor dhe shoferë? — tha përsëri nëna në pikë të hallit.

— Unë do të marr për burrë atë që do të më dojë dhe do të më kuptojë... Një burrë fanatik nuk kam ç'e dua.